

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Iskaja vsak četrtak in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dem za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrt leta 2 K, naročnina za Nemčijo 5 K, za druge tujevine 6 K, za druge tujevine 6 K, Kdor hoči sam ponj, plača na leto samo 5 K, Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru, — List se dopušča do odpovedi, — Udje „Kata- Zakavnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine, — Posamezni listi stanejo 10 vin, — Uredništvo: Koroška cesta 5, — Rokopisi se ne vračajo, — Upravništvo: Koroška cesta 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije, — Na inserate se plačuje od enostopne politične za enkrat 15 vin, za dvakrat 25 vin, za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust, inserati se sprejemajo do urede jutraj, — Re- zaprte reklamacije so poštnine proste,

Današnja številka obsega 12 strani.

V Braslovčah

se vrši prihodnjo nedeljo, dne 23. t. m. ob 3. uri popoldne **občni zbor S. K. S. Z.** Dnevni red: 1. Delovanje S. K. S. Z. poroča predsednik dr. Korošec. 2. Štajerska Podzveza Orlov, poroča predsednik dr. Verstovšek. — 3. Zveza slov. mladeničev, poroča predsednik Zajc. — 4. Zveza slovenskih deklet, poroča podpredsednica M. Drev. — 5. Volitve. — 6. Slučajnosti.

Prostor zborovanja: »Na Legantu«.

Uradniške plače.

Že zopet moramo pisati o tej stvari. Liberalci in nemškutarji v listih, ki zahajajo med ljudstvo na deželo, previdno molčijo o tem predmetu. K večjemu učarjajo po strani na naše poslance. Molčanje liberalnih in nemškutarjskih časopisov ima svoj pomen. Njih poslanci namreč v državnem zboru slepo in strastno glasujejo za najbolj visoke zahteve uradništva. Te zahteve so tako visoke, da vlada sama izjavlja, da jih v sedanji visokosti ne more izpolniti.

Zahteve uradništva se sučejo v dvojni smeri. Na eni strani se gre seveda za kolikor mogoče visoke plače, na drugi strani pa za največjo svobodo. O plačah smo že parkrat pisali. Ako se bodo vsem uradnikom zvišale plače, bo 60 milijonov preveč. Sedaj, ko vse trpi pomanjkanje, ko vzdihujejo vsi stanovi pod neznošno draginjo, v tem trenutku zahtevajo uradniki trdo in brez srca od ljudstva novih denarnih žrtev. Tako ravnanje ne more pridobiti uradnikom med ljudstvom ljubezni. Sicer pa se nam zdi, da itak ne zahtevajo ljubezni, ampak le denar. In vendar so uradniki služabniki ljudstva, in ljudstvo je krivo, da se je uradništvo prevzelo ter visoko dviga svoj nos nad ubogim, trepečim in gladujočim ljudstvom, ker je to vedno pred njimi krivilo svoj hrbet in gledalo na uradnika kot na svojega gospoda in zapovedovalca.

Razven denarja pa hočejo tudi kolikor največ prostosti. Liberalni poslanci vseli narodnosti so v drž. zbornici sprejeli postavno določilo, da je uradnik izven urada od svojih predstojnikov popolnoma neodvisen in svoboden. Lahko dela in nastopa kjer hoče. Po novih določilih se sme prosto udeleževati vseh društev in zborovanj, četudi se na njih hujska proti veri, cesarju, postavam, in sme s tovariši, ako postanejo nezadovoljni, upravljati uradniško delo tako počasi, da ljudstvo čuti in trpi škodo vsled tega (pasivna rezistenca), da celo popolnoma sme ustaviti svoje delo (štrajk). Izven urada sme torej hujskati in politizirati, kakor mu je ljubo. Ko se je sprejelo to določilo v državni zbornici, je vlada sama izjavila, da zakona v tej obliki ne more predložiti cesarju v potrjevanje. Samoumevno, kajti potem bi zakonito dovolila uradniško revolucijo in izročila vse ljudstvo uradniški oblasti, čeprav bi moralo biti narobe, da bi ljudstvo krepko držalo vajeti nad uradništvom v rokah, Kdor krmi, naj tudi vozi.

Uradniške želje prav dobro označuje tudi neka druga želja. Njih liberalni prijatelji v državni zbornici so sprejeli določilo, da nobenemu uradniku, ki nastopi kot kandidat, ni treba več v urad, a plačo pa mora dobiti. To se pravi, uradnikom mora plačati ljudstvo kandidaturu, dočim si jo drugi kandidacije plačujejo sami ali stranke. V očigled te zahteve lahko trdimo, da uradništvo res že smatra ljudstvo kot svojega sužnja, ki mora vsem njegovim željam ugoditi, četudi pri tem izkrvavi. Zraven tega za vse uradništvo sramotnega določila se je sprejelo v novi zakon tudi, da uradniku, ki postane deželni poslanec, sploh ni treba skozi celo dobo, torej skozi 6 let, več v šolo, toda plačo bo vseeno vlekli. Znano pa je, da deželni zbori na leto zborujejo k večjemu šest tednov.

Takim in enakim zahtevam so se v zbornici krepko uprli naši poslanci. Dr. Korošec je povzel večkrat besedo in v imenu svojih tovarišev svaril pred takim delovanjem. Kajpada naši liberalni listi, ki so bili vedno zakleti sovražniki ljudstva, ne odobravajo

nastopa slovenskih poslancev. Tak nastop jim je nedostojen, smešen. Toda hvala Bogu, da se niti ljudstvo, niti naši poslanci, ne ozirajo več na pisavo liberalnih in nemškutarjskih mazačev. Ljudstvo ne verjame več liberalcem in gre brez njih svoja pota.

Nevarni časi.

Vojska Italije s Turčijo je razrahljala marsikatero prej dobro razmerje med evropskimi državami in vzbudila tuhtam željo po novih pridobitvah na bojnem polju. In z žalostjo moramo reči, da je Avstrija v največji nevarnosti vsled napovo vzbujenih želj.

V Italiji vsa srca najiskreneje želijo vojske z našo državo, da se nam odvzamejo naše italijanjske pokrajine. Vojsko s Turčijo v Tripolitanijski smatrajo le za nekako pripravo na grozovit mesarski ples z Avstrijo. Ko se je začela ta vojska in so krajkovidni Italijani upali, da bodo v par tednih srečno končali, takrat so vse svoje vojaštvo, ki ni slo v Afriko, zbirali na avstrijski meji, češ, kakor hitro imamo Tripolis, napademo svojo zaveznico Avstrijo. Se v enem o-ziru nam je Italija nevarna in vojska ž njo skoro neizogibna. Ako zasede Italija Albanijo, deželo južno od Hercegovine in Bosne, po kateri se ji že dolgo cedijo sline, morala bo Avstrija udariti proti polentarnem, ker ako ima Italija Albanijo, nam je Sredozemsko morje zaprto in nobena ladja ne more več ne notri ne ven.

Srbija se je sicer že nekoliko pomirila, ker smo si Avstriji vzeli Bosno in Hercegovino, toda sedanja vojska ji daje upanje, da se zaplete Avstrija s košč drugim v vojsko, in potem bi Srbi niti trenotek ne o-mahovali, da prekoračijo Savo. Ni nobena tajnost, da je sovražstvo srbskega naroda do Avstrije neprimerno strastno. Vse kar leze in gre, diha, govori in hujska proti nam. Mi dobro čutimo to sovražstvo, zato pa se trudi naš zunanji minister, da nam pridobi prijateljstvo vsaj sosednjih držav Srbije, namreč Bolgarije in Črne gore. Pred kratkim sta obiskala bolgarski in črnogorski kralj našega cesarja na Dunaju, znamenje, da so niti dobro napeljana.

Ko je postal Berhtold minister, upalo se je, da se naše razmerje z Rusijo še bolj ublaži, ker je imel Berhtold kot poslanik v Rusiji mnogo ugleda in spoštovanja. Toda nasprotno se je zgodilo. Rusija je postala še mrzlejša. Nič kaj ji ne ugaja, da se dovoli Rusinom vseučilišče v Lvovu, ker se boji, da bodo potem vsi reakcijski študenti hodili iz Rusije študirat v Lvov in da se bo rusinsko gibanje, ki je Rusom nevarno, zaneslo tuki v rusko cesarstvo. Med Rusini, ki se imenujejo tudi Ukrainci, in med Rusi, je približno tak razloček kot med Slovenci in Hrvatji. V ruskem cesarstvu je nad 25 milijonov Ukraincev. Potem pa Rusija tudi ni nič kaj zadovoljna, ker nočemo pustiti Turčije na cedilo. Rusija bi namreč rada vzela morskoožino Dardanele, da bi tako imela prost izvoz svojih pridelkov v dežele ob Sredozemskem morju. Ker pri nas ne najde volje, da bi začeli s Turčijo vojsko, je Rusija huda na nas in išče sedaj zveze z Italijo — proti nam in proti Turčiji. To bi bilo zares prijetno, ako bi pred nami v vojski stali Lahi, za našim hrbtom pa Rusija.

Da se v slučaju kake vojske na Italijo ne sme mo zanesiti, je razumljivo, saj ni izključeno, da se ho-mo morali celo ž njo tepsti. In kaj je z Nemčijo? Mogoče, da bi nam ona pomagala, toda zelo verjetno je, da bi v istem trenutku, ko bi bili mi zapleteni v vojsko in ne mogli Nemčiji pomagati, njeni sovražniki začeli ž njo vojsko na življenje in smrt. Anglež komaj čaka ugodnega trenutka, da bi napadel Nemčijo, ki vedno bolj uspešno tekmuje ž njim v svetovni trgovini. Francozi pa bi radi dobili nazaj Elzaško-Lotrinsko, katero jim je vzel Bismark, in zadnji čas smo ponovno čitali, da so tla v elzaško-lotrinskih deželah res pripravljena. Malo upanja je torej, da bi nam v vojski kdo pomagal, zelo verjetno je, da bomo od več strani napadeni, in nevarnost vojske stoji pred durmi.

Zato je zločin, ako liberalci zdaj hujskajo proti temu, da se naša avstrijska vojna moč okrepi. Liberalci vidijo le uradnike. Toda kadar bo domovina v nevarnosti, ne bodo sli uradniki s tintniki in peresniki na bojno polje, ampak vojaki s kanoni, puškami in sabljami.

Državni zbor.

Rusini bi radi imeli cesarjevo pismo, v katerem jim obljubi cesar, da bo njegova vlada pripravila ustanovitev rusinskega vseučilišča v Lvovu. Poljaki pa, ki tako tlačijo Rusine, kakor Nemci nas Slovence, tega niso dovolili, in ker so Poljaki močnejši, so zmagali. Rusini so se vsled tega maščevali in začeli obstruirati v vojnem in proračunskem odseku. Toda v petek je vlada Rusinom obljubila, da bo predložila cesarju pismo v podpis, v katerem bo naročilo, da skrbi vlada za ustanovitev rusinskega vseučilišča. Rusini so vsled tega opustili obstrukcijo, toda dvomljivo je, ali Poljaki zopet ne bodo znali preprečiti uresničenja rusinskih želj. Vojni odsek je sprejel nov vojni zakon, s katerim se pomnoži vojaštvo, a v odplačilo za to bo 70% vojaštva služilo le dve leti in se bodo tudi za uboge družine lažje dobile vojaške olajšave. Tudi proračunski odsek, ki se posvetuje za proračun do konca tekočega leta, bo te dni s proračunom gotov.

Politični ogled.

— Dne 14. junija: V brambnem odseku drž. zbora je imel rusinski poslanec Baicinski dolg obstrukcijski govor, ki je trajal 13 in en četrt ure ter je skušal s svojim govorom zavleči razpravo o brambni predlogi. Seja je trajala celo noč od četrtka na petek. — Poslanec Kovač, ki je streljal v ogrskem državnem zboru na predsednika Tiso, pride na zatožno klop. Kovaču se je stanje že precej izboljšalo, rana se je začela celiti. — Na Hrvaškem še dan za dnevom zapirajo dijake radi zadnjega napada na Čuvaja.

— Dne 15. junija: Rusini so v brambnem odseku opustili obstrukcijo. V brambnem in proračunskem odseku se razprava zelo hitro nadaljuje. — Komisar Čuvaj da zapreti vsak dan na Hrvaškem mnogo mladih ljudi, o katerih se sumi, da so pomagali napadalcu Jukiču ali pa so bili ž njim v kaki zvezi. Z zaprtimi se baje postopa res po mažarsko. Listi poročajo, da se ustvarja na Hrvaškem prava zarota proti Čuvaju in drugim mažarskim nasilnežem. V bližini Zagreba so odkrili na nekem vrtu cel kup razstreljivnih krogel, ki so bile baje izdelane na Srbskem. — Ruski car in nemški cesar se bosta sešla v letošnjem poletju v nekem mestu ob Severnem morju. — Na Kitajskem se je začelo vojaštvo puntati.

— Dne 16. junija: Danes je sprejel cesar notranjega ministra Heinolda, ki mu je poročal o ugodnem stanju brambne predloge v državnem zboru. Cesar je sprejel to poročilo z vidnim veseljem. — Ogrska gosposka zbornica je sprejela brambno predlogo. — Na Balkanu je postalo razmerje napeto. Vstaja Albancev se širi vkljub temu, da so turški vojaki pri Peči pobili večjo ustaško četo. Bolgarski vojaki so ob turško-bolgarski meji streljali na Turke. — V Ameriki se mudi nemško bojno brodovje, ki je prišlo obiskat ameriško. Župan v Novem Jorku je nazdravil nemškemu cesarju in Nemcem. Vsi govori so povdarjali bratstvo Američanov z Nemci in so bili naperjeni proti Angležem. Angleži tudi dobro čutijo, da so sedaj s Francozi vedno bolj osamljeni, čeprav so hoteli sami osamiti Nemčijo in Avstrijo. Posebno se boje Angleži za svojo moč v Sredozemskem morju. Visok angleški častnik Faber je imel te dni zanimiv političen govor. Dejal je, da bodo leta 1914 Lah in Avstrije v Sredozemskem morju imeli močnejše brodovje, ko je imajo tam Francozi in Angleži. V slučaju vojne bi bila Francija od Nemcev tepena na suhem, v Sredozemskem morju pa bi gospodarila Italijan in Avstrijec. Ta govor kaže strah sicer močnega Angleža. Deloma je to pretirano, deloma pa ima Anglež prav, ker na francosko mornarico se ni zanašati. V njej vladajo slabe razmere. Vedno gre kaka ladja v zrak, mornarji ne ubogajo. Nedolgo se je zopet potopil francoski podmorski čoln s 25 možmi posadke.

— Dne 17. junija: Proračunski odsek državnega zbora je sprejel predlogo o začasnem proračunu. — Vlada se zopet pogaja z Rusini, da bi opustili svoje obstrukcijske želje. — Manjšina ogrskega državnega zbora se zopet pripravlja na nove boje z večino in vlado. — V Bosni se mudi skupni finančni minister in nadoblastnik Bosne, Bilinski. Sprejet je bil silno hladno, Katoliška duhovščina se sprejema ni